

รายงานการเดินทางไปราชการ ณ จังหวัดจัมบี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

๑. ชื่อโครงการ

โครงการ ASEAN Synergy of Heritage 2025

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อผสานและส่งเสริมการเชื่อมโยงแบบสหวิทยาการและองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้

๒. เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในการบูรณาการการบริหารจัดการของผู้ปฏิบัติงานด้านมรดกวัฒนธรรม

๓. เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักในความร่วมมือของการบริหารจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ในแหล่งมรดกวัฒนธรรมและบริเวณโดยรอบเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น

๓. กำหนดการ

จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๔ - ๘ สิงหาคม ๒๕๖๘

๔. สถานที่

ณ จังหวัดจัมบี ประกอบไปด้วย ห้องประชุมใหญ่ของมหาวิทยาลัยจัมบี (The University of Jambi) และเยี่ยมชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองโบราณ และโบราณสถาน ณ วัด มูอาราจัมบี (Muara Jambi Temple)

๕. หน่วยงานผู้จัด

สำนักเลขาธิการอาเซียน

๖. หน่วยงานสนับสนุน

- กระทรวงวัฒนธรรมประเทศอินโดนีเซีย
- มหาวิทยาลัยจัมบี
- รัฐบาลในกลุ่มประเทศอาเซียน
- หน่วยงานในพื้นที่จังหวัดจัมบี ฯลฯ

๗. กิจกรรม

๑. การบรรยายและสัมมนาทางวิชาการโดยวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

๑.๑ การบรรยายสถานภาพการศึกษาและการอนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรมในภาพรวมของประเทศอินโดนีเซีย

๑.๒ การนำเสนอการศึกษาทางโบราณคดี สถาปัตยกรรม การบูรณปฏิสังขรณ์ และแผนบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรมในประเทศอินโดนีเซีย จากกรณีศึกษาโดยนักโบราณคดีที่ดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดีและบริหารจัดการแหล่งโบราณคดีในพื้นที่เมืองปาเล็มบัง และโบราณสถานบุโรพุทโธ

๑.๓ การบรรยายภาพรวมของสถานภาพการศึกษาวิจัยและพัฒนาแหล่งมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองโบราณที่เกี่ยวข้องในเมืองจัมบี ประเทศอินโดนีเซีย

๑.๔ การบรรยายสถานภาพการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมโดยการกำหนดหลักเกณฑ์ กรอบกฎหมายทั้งที่คุ้มครองแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Culture Regulation) และ กฎหมายทั้งที่คุ้มครองแหล่งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Culture Regulation) โดยผู้แทนของ คณะทำงานด้านวัฒนธรรมจากประเทศเกาหลีใต้

๒.การนำเสนอรายงานประเทศจากผู้แทนประเทศสมาชิกอาเซียน และติมอร์ – เลสเต ซึ่งเป็นการรายงานและ นำเสนอข้อมูลแหล่งมรดกวัฒนธรรม แนวคิด นโยบาย การบริหารจัดการทางวัฒนธรรมและการส่งเสริมมรดก ทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ โดยการนำเสนอประกอบไปด้วยประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเรียงลำดับการ นำเสนอตามตัวอักษรชื่อประเทศ ภายในกรอบเวลา ๑๕ - ๒๐ นาที

๓.การเยี่ยมชมแหล่งโบราณสถาน ณ กลุ่มโบราณสถาน ภายในพื้นที่พื้นที่โดยรอบวัดมูอาราจัมปี (Muara Jambi Temple Compound)

๔.การเข้าร่วมกิจกรรม Workshop โดยการเข้าเยี่ยมชมและศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น อาทิ การ รับประทานอาหารกลางวันนำเสนอเรื่องราวทางวัฒนธรรมและวิถีการกินแบบดั้งเดิม (Gastronomy Workshop) และการเข้าศึกษา ณ กลุ่มเครื่องจักสานจากต้นเตยหนามยักษ์ของพื้นที่ชุมชนโดยรอบ โบราณสถาน

๕.การสนทนากลุ่มเฉพาะ (focus group discussion) เป็นการดำเนินการแลกเปลี่ยนภายใต้กรอบร่างของ 3 เสาหลักของแผนปฏิบัติการของอาเซียน (ASEAN Action Plan) ซึ่งมีการยกร่างโดยสำนักเลขาธิการอาเซียน เพื่อเสนอผู้บริหารของแต่ละประเทศสมาชิกตามขั้นตอนต่อไป

๖.การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในรูปแบบของแผนปฏิบัติการเพื่อบูรณาการ การบริหาร จัดการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของภูมิภาค

๘.คณะผู้แทนไทย

ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ได้อนุมัติให้บุคลากรของกรมศิลปากรจำนวน ๒ คน เข้าร่วมในฐานะผู้แทน ประเทศไทย ในโครงการฯ ดังกล่าว ได้แก่

๑. นายภานุวัฒน์ เอื้อสามาลย์ นักโบราณคดีชำนาญการ หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์ พิมาย สำนักศิลปากรที่ ๑๐ นครราชสีมา

๒. นายณฤทธิ์ ธนศิลป์ นักโบราณคดีชำนาญการ กลุ่มวิจัยและพัฒนางานโบราณคดี กองโบราณคดี

๙.สรุปสาระของกิจกรรม

ASEAN Synergy of Heritage 2025 เป็นการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านมรดกทาง วัฒนธรรม การนโยบาย ความรู้สำคัญด้านมรดกศิลปวัฒนธรรม และข้อมูลแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของ อาเซียน รวมถึงการลงพื้นที่ศึกษาดูงานมรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้ และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้อง ไม่ได้ในประเทศอินโดนีเซีย ผู้เขียนจึงขอสรุปสาระสำคัญแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นดังนี้

๑.ด้านวิชาการ

ในกลุ่มประเทศอาเซียนมีการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานทางวิชาการที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการมีฐานข้อมูล สำคัญของแต่ละประเทศ ซึ่งมีหน่วยงานในการศึกษาและจัดเก็บข้อมูลในระบบเอกสาร แต่บางประเทศมีความ ประสงค์ในการเพิ่มเติมและพัฒนาฐานข้อมูลของประเทศตน ซึ่งหน่วยงานที่กำลังดูแลศึกษาด้านวัฒนธรรมที่

จับต้องได้ และมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ของแต่ละประเทศมักเป็นกระทรวงวัฒนธรรม ผสานกับสถาบันการศึกษาของประเทศ ยกตัวอย่างประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งในแหล่งมรดกอาราจังปี เป็นแหล่งโบราณคดีที่มีศักยภาพในการศึกษาวิจัยทางประวัติศาสตร์โบราณคดี ทั้งนี้รัฐบาลแห่งประเทศอินโดนีเซีย ได้เปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษา คือมหาวิทยาลัยต่างๆ ในพื้นที่เข้าร่วมการศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่กำกับดูแลด้านมรดกทางวัฒนธรรมของภูมิภาค ในเขตพื้นที่ที่ ๕ ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดจัมบี ตลอดจนการประสานร่วมกับชุมชนในพื้นที่ในการศึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็นและออกแบบการบริหารจัดการแหล่งฯ กับภาครัฐ

๒.ด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีหลักการที่ยึดโยงกับหลักการอนุรักษ์แห่งสากลตามที่ศูนย์มรดกโลกกำหนด ผ่านการจัดทำแผนงานด้านการอนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ ในการนำเสนอเพิ่มเติมของวิทยากรจากประเทศเกาหลีใต้ พบข้อมูลที่น่าสนใจว่าประเทศเกาหลีใต้มีการออกพระราชบัญญัติอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และประเด็นเพิ่มเติมจากการศึกษาจากการดำเนินงานในพื้นที่แหล่งมรดกวัฒนธรรมของประเทศอินโดนีเซีย พบว่ามีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่พิจารณาถึงผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรมที่เรียกว่า Heritage Impact Assessment- HIA ทั้งแหล่งที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว รวมไปถึงแหล่งมรดกวัฒนธรรมแห่งชาติทุกแห่ง

๓.ด้านการบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรม

การบริหารจัดการทางด้านวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียน มีการนำเสนอเรื่องของการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม ทั้งในบริบทของการรักษา และส่งเสริมคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมไว้ และการส่งเสริมการเข้ามามีบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการกำหนดทิศทางการอนุรักษ์และพัฒนา มรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ

๑๐.ข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรม

การประชุมนี้ถือได้ว่าเป็นโอกาสอันดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมในมิติมุมมองผ่านวัฒนธรรมและกลุ่มประเทศในอาเซียน ของบุคคลกรที่ปฏิบัติงานในสาขา องค์กร และประเทศต่างๆ ในกรอบแนวคิด ASEAN Synergy of Heritage ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลแหล่งวัฒนธรรมประเภทต่างๆ รวมถึงข้อมูลพื้นฐานทางนโยบายเพื่อการส่งเสริมการสงวนรักษา อนุรักษ์ และพัฒนา มรดกศิลปวัฒนธรรมร่วมกันอย่างยั่งยืนในกรอบของประชาคมอาเซียน จึงเห็นควรให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย เข้าร่วมแลกเปลี่ยนและประชุมดังกล่าวต่อไปในอนาคต

.....

(นายณฤทธิ์ ฐนศิลป์)
นักโบราณคดีชำนาญการ
ผู้สรุปผลการเดินทางไปราชการ